

Юридична Наука

№7
2015

ЮРИДИЧНА НАУКА Juridical science

№ 7/2015

НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у 2010 році. Виходить щомісяця.

Свідоцтво про реєстрацію: серія KB № 20692-10492ПР від 28.04.2014 р.

УДК 34 Журнал внесено в оновлений перелік фахових видань з юридичних наук
(підстава: Постанова Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України № 153 від 14.02.2014)
ISSN 2222-5374 Журнал 20 квітня 2011 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань
(ISSN International Centre м. Париж).
Журнал зареєстровано та проіндексовано у таких міжнародних наукометричних каталогах та базах даних:
Index Copernicus – з 1 січня 2014 року

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ:

Вищий навчальний заклад «Національна академія управління» Україна, 03151, Київ, вул. Вінницька, 10
Голова редакційно-видавничої ради С. А. Єрохін. Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4714 від 23.04.2014 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Матвійчук Валерій Костянтинович – головний редактор, доктор юридичних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України
Харь Інна Олексіївна – заступник головного редактора, кандидат юридичних наук, доцент
Барапівський Василь Федорович – доктор філософських наук, професор
Гіда Євген Олександрович – доктор юридичних наук, професор
Денисова Тетяна Андріївна – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
Заїка Юрій Олександрович – доктор юридичних наук, професор
Зайчук Олег Володимирович – доктор юридичних наук, академік НАПрН України, заслужений юрист України
Ільяшенко Вікторія Анатоліївна – доктор наук державного управління, професор
Інга Кавка – PhD, професор, кафедра Європейського права Лаглонського університету (Польща)
Іщенко Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор
Карпенко Микола Іванович – кандидат юридичних наук, доцент
Коняхін Володимир Павлович – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч освіти та науки Російської Федерації (Росія)
Колодій Анатолій Миколайович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України
Костенко Олександр Миколайович – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України
Костицький Михайло Васильович – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України
Монаєнко Антон Олексійович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
Музика Анатолій Анатолійович – доктор юридичних наук, професор
Нікітін Юрій Вікторович – доктор юридичних наук, доцент
Осічнюк Юхим Веніамінович – доктор філософських наук, професор
Панов Микола Іванович – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України
Петков Сергій Валерійович – доктор юридичних наук, професор
Пилипенко Пилип Данилович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
Рабінович Петро Моїсейович – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України
Рейнгольд Валерій – професор Балтійської Міжнародної Академії (Латвія)
Роберт Ціхуж – доктор юридичних наук, LL.M (Польща)
Савченко Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор
Сервецький Іван Васильович – доктор юридичних наук, доцент
Стефанчук Руслан Олексійович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України
Хуторян Наталія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України
Юлдашев Олексій Хашимович – доктор юридичних наук, професор

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Україна, 03151, Київ, вул. Вінницька, 10, к. 317

Тел.: 246-24-38

Факс: (044) 246-24-38

E-mail: gumanitar@nam.kiev.ua

Адреса сайту: www.nam.kiev.ua

Відповідальний секретар: *Савенкова Тетяна Ігорівна* (tan_s@nam.edu.ua)

Літературний редактор та коректор: *Звоненко Олена Олександрівна* (zvonenko_elena@mail.ru)

Літературний редактор англomовних текстів: *Соловійова Аліна Миколаївна*

Рекомендовано до друку Вченою радою ВНЗ «Національна академія управління» (протокол № 2 від 26 червня 2015 р.)

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Передруки і переклади дозволяються лише за згодою автора і редакції.

Відповідальність за зміст рекламних оголошень несе рекламодавець.

Підписано до друку 26.06.2015 р. Замовлення № 117.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 300 прим. Формат 70x100 ¹/₁₆.

Віддруковано у ТОВ «Наш формат» 02105, м. Київ, проспекту Миру, буд. 7.

ЮРИДИЧНА НАУКА

JURIDICAL SCIENCE

НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЖУРНАЛ
№ 7/2015

ЗМІСТ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

- Крутевич М.М.** Конституційно-правові основи діяльності
Рахункової палати в Україні. Окремі аспекти 7

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

- Баженів М.І.** Компенсація за порушення авторських прав:
аналіз національної та іноземної практики застосування 14
- Онищенко О.С.** Відшкодування моральної шкоди, завданої
громадянину незаконними діями органів, що здійснюють
оперативно-розшукову діяльність, органів досудового
розслідування, прокуратури і суду 21

СІМЕЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

- Липець Л.В.** Сепарація (режим окремого проживання) подружжя
в Україні і в світі 26
- Падун Є.В.** Інститут прийомного виховання в міжнародному
приватному праві 41

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО. МИТНЕ ПРАВО

- Матчук С.В., Кріпостна Т.В.** Адміністративно-правова
відповідальність за екологічні правопорушення 46
- Федотов О.П.** Концепція реалізації державної політики
у сфері державної митної справи підрозділами та органами
митного спрямування Державної фіскальної служби України 52

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

- Довгань О.Д.** Сучасна інформаційна інфраструктура України
і основні завдання щодо її захисту 64

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО

- Сербан Ф.І.** Кореляція принципу офіційності і принципів
змагальності та диспозитивності в адміністративному судочинстві 75

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Мельник В.І. Фактори, які впливають на якість забезпечення економічної безпеки держави	83
---	----

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Астахова О.О. Значення обстановки вчинення злочину як ознаки об'єктивної сторони злочину	90
Баранівський В.Ф. Проблема криміналізації та декриміналізації діянь, що посягають на навколишнє природне середовище	99
Гмирін А.А. Предмет злочину незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів	109
Мороз А.О. Кваліфікуючі ознаки злочину втручання в діяльність захисника чи представника особи	128
Орлов Ю. В. Співвідношення назви злочину, передбаченого ст. 158-2 КК України і загальних форм його прояву в диспозиції ч.1 цієї статті та їх значення для з'ясування ознак об'єктивної сторони цього діяння ...	137
Савенкова Т.Г. Об'єктивна сторона злочину приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або стан захворюваності населення	144
Сервецький І.В., Чуфрін Ю.Ю. Деякі ознаки лідера «мафії»	158

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНАЛІСТИКА

Буднік О.П. Особливості розслідування злочинів проти безпеки виробництва	170
Кисленко Д.П., Кузьмічов Я.В. Поняття та сутність судового контролю під час досудового розслідування	176
Осауленко О.А. Кримінальні процесуальні гарантії нерозголошення відомостей досудового розслідування	185
Самодін А.В. Процесуальна форма обмеження права особи на невтручання у приватне життя у кримінальному провадженні	194
Симчук А.С. Тенденції удосконалення правової регламентації початку досудового розслідування у кримінальному провадженні	202

КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ НЕРОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

О.А. Осауленко

*кандидат юридичних наук,
начальник кафедри досудового розслідування
навчально-наукового інституту підготовки фахівців для
підрозділів слідства та кримінальної міліції
Національної академії внутрішніх справ*

Постановка проблеми. Зважаючи на сучасні тенденції законотворчого процесу в Україні у сфері регулювання кримінальних процесуальних правовідносин та реалії процесуальної діяльності органів досудового розслідування важливе місце у сфері наукових досліджень з кримінального процесу посідає інститут забезпечення нерозголошення відомостей досудового розслідування, регламентований ст.222 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК). У науці кримінального процесу він розглядається як сукупність процесуальних норм, які забезпечують таємницю досудового розслідування, у зв'язку із чим сприяють досягненню завдань кримінального провадження [8, с. 4; 14, с. 76-78].

З огляду на проблематику дослідження нормативних приписів кримінального процесуального законодавства, варто погодитись із твердженням вчених, які звертають увагу на нагальну необхідність законодавчого уточнення визначення поняття і змісту таємниці слідства та судочинства, а також визначення конкретних організаційно-правових механізмів захисту інформації з обмеженим доступом [3, с. 314]. Актуальність дослідження кримінальних процесуальних питань, пов'язаних із забезпеченням нерозголошення відомостей досудового розслідування підкреслюється й тим, що у слідчо-судовій практиці наявні випадки необхідності застосування цього правового інституту й у судових стадіях кримінального провадження, що у свою чергу, свідчить про його важливість для усієї сфери кримінальних процесуальних відносин, а не тільки для стадії досудового розслідування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Процесуальних положень щодо забезпечення нерозголошення відомостей досудового розслідування торкались у свої працях чимало вчених, серед них: В.В. Вапнярчук, В.І. Галаган, Ю. М. Грошевий, Н.В. Жогін, Н.С. Карпов, В.С. Кузьмічов, А.В. Крилов, П.Г. Назаренко, В.П. Лавров, В.Г. Лісогор, Л.М. Лобойко, О.В. Капліна І.В. Смолькова, В.М. Тertiшник та інші. Серед нещодавніх публікацій у розрізі положень чинного КПК розглядувану нами проблему досліджували: Ємельянов С.Л. «Таємниця слідства та судочинства в Україні», Остапенко О.Є. «Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування як гарантія охорони нотаріальної таємниці», Ляш А.О. «Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування», Якубова А.З. «Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування у кримінальному прова-

дження» [3; 9; 10; 14]. Водночас, дискусійними у науці кримінального процесуального права залишаються й питання щодо нормативного тлумачення та співвіднесення понять: «відомості досудового розслідування», «таємниця досудового розслідування», а також їх правова регламентація нормами кримінального та кримінального процесуального законів України [14]; нормативне формулювання положень ст. 222 КПК та процесуальна форма дій слідчого щодо забезпечення нерозголошення відомостей досудового розслідування [9]; предмет таємниці досудового слідства (обсяг та види інформації, яка не підлягає розголошенню [3]; взаємозв'язок процесуальних положень щодо нерозголошення відомостей досудового розслідування із іншими охоронюваними законом таємницями у кримінальному провадженні [10]. У зв'язку із багатогранністю перерахованих напрямів наукових досліджень, у науці кримінального процесуального права зверталась увага і на те, що правовий інститут таємниці слідства та судочинства в Україні знаходиться лише на стадії формування [10, с. 157].

Метою статті є розгляд кримінальних процесуальних гарантій нерозголошення відомостей досудового розслідування у контексті положень кримінального процесуального законодавства, які безпосередньо спрямовані на досягнення завдань кримінального провадження щодо швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Основні результати дослідження. Нерозголошення відомостей досудового розслідування (таємниця досудового розслідування) у кримінальному процесуальному праві, як правило, розглядається у системі загальних положень досудового розслідування [14, с.201]. Поряд із кримінальними процесуальними проблемами забезпечення нерозголошення відомостей досудового розслідування, перебувають й питання криміналістичного забезпечення таємниці досудового слідства. Наприклад, В.Г. Лісогор вважає, що криміналістичне забезпечення збереження таємниці досудового слідства включає комплексні взаємопов'язані заходи організаційного та тактичного характеру [8, с.15].

Відповідно до положень ст.222 КПК, відомості досудового розслідування можна розголошувати лише з дозволу слідчого або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають можливим. Водночас у ч.2 визначено припис про те, що у необхідних випадках слідчий, прокурор попереджає осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування, у зв'язку з участю в ньому, про їх обов'язок не розголошувати такі відомості без його дозволу, а їх незаконне розголошення тягне за собою кримінальну відповідальність, встановлену законом (сьогодні така, кримінальна, відповідальність передбачена ст.387 Кримінального кодексу України).

Якщо ж звернутися до формулювань, які зустрічаються у теорії кримінального процесуального права та кримінальному процесуальному законодавстві України щодо назви досліджуваного нами процесуального інституту, то варто відмітити нерівнозначність понять «таємниця досудового розслідування» і «нерозголошення відомостей досудового розслідування». Адже перше – визначає результат можливих процесуальних дій слідчого, прокурора у межах правових положень ст.222 КПК, то друге – процес за допомогою якого має

бути досягнутий відповідний результат – втаємничення відомостей досудового розслідування. Зважаючи на те, що до завдань кримінального провадження належать перш за все положення, які відображають результати кримінального провадження (наприклад, захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження), то ст.222 КПК, на наш погляд, має мати назву: «Таємниця відомостей досудового розслідування».

Як і будь-який кримінальний процесуальний інститут, правові положення визначені ст.222 КПК, тісно взаємопов'язані з нормами КПК, які створюють механізми реалізації приписів про нерозголошення відомостей досудового розслідування. Водночас їх окремі елементи виступають процесуальними гарантіями забезпечення таємниці досудового розслідування. Державним органам і посадовим особам кримінальні процесуальні гарантії забезпечують можливість виконання своїх обов'язків та використання наданих повноважень для виконання завдань кримінального провадження, а іншим учасникам кримінального процесу – реально використовувати надані їм процесуальні засоби для охорони прав, свобод і законних інтересів [5, с.56].

Аналізуючи норми кримінального процесуального законодавства, на наш погляд, доцільно виділити наступні гарантії нерозголошення відомостей досудового розслідування: 1) нормативно-правові приписи та формулювання правових заборон розголошувати без дозволу органів досудового розслідування та прокурора інформацію, здобуту під час кримінального провадження, які викладені у нормах кримінального та кримінального процесуального законодавства; 2) процесуальна діяльність суб'єктів кримінального провадження, яка має на меті забезпечити режим таємниці досудового розслідування; 3) процесуальна форма документів, які складаються у зв'язку з попередженням учасників кримінального провадження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування під загрозою кримінальної відповідальності; 4) предмет та обсяг інформації отриманої під час досудового розслідування, щодо якої забезпечується режим нерозголошення; 5) процесуальний статус суб'єктів кримінального процесу, зокрема, їх процесуальний обов'язок не розголошувати відомості досудового розслідування; 6) засади кримінального провадження, які визначають підґрунтя забезпечення таємниці досудового розслідування; 7) строки дії заборони розголошувати відомості досудового розслідування; 8) процесуальні можливості органів досудового розслідування та прокурора застосовувати заходи забезпечення кримінального провадження з метою реалізації положень визначених ст.222 КПК.

Опосередковано правовий режим нерозголошення відомостей досудового розслідування забезпечують елементи (фактично гарантії) щодо: криміналістичного забезпечення таємниці розслідування з огляду на тактику провадження слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, прийняття рішень, а також методика розслідування кримінальних правопорушень при провадженні у яких виникає необхідність забезпечити нерозголошення отриманих відомостей; подолання негативних наслідків для розслідування кримінального правопорушення та можливих форм і методів процесуальної діяль-

ності органів досудового розслідування у зв'язку із цим, а також забезпечення належного виконання завдань кримінального судочинства у цілому, у випадках розголошення або ж незабезпечення органами досудового розслідування реалізації правових процедур визначених у ст.222 КПК щодо нерозголошення відомостей досудового розслідування.

Показовою з цього приводу є позиція законодавця щодо поділу слідчих (розшукових) дій за критерієм гласності (відкритості, загальнодоступності їх результатів для усіх учасників кримінального провадження). З одного боку – слідчі (розшукові) дії, з іншого – главою 21 КПК регламентовано процесуальну форму проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які визначаються як різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України (ст.246 КПК). Водночас, законодавче закріплення можливостей слідчого, прокурора зобов'язати учасників кримінального провадження не розголошувати відомості досудового розслідування створює умови для обмеження гласності будь-якої процесуальної діяльності сторони обвинувачення у стадії досудового розслідування до прийняття прокурором одного з процесуальних рішень, визначених ч.2 ст.283 КПК, після виконання процесуальних дій, передбачених ст.290 КПК, щодо відкриття матеріалів іншій стороні.

Наприклад, ч.2 ст.66 вказує на обов'язок свідка не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які безпосередньо стосуються суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються (здійснювалися) під час нього, і які стали відомі свідку у зв'язку з виконанням його обов'язків. В ч.3 цієї ж статті схоже положення стосується особи, яку залучають до проведення процесуальних дій під час досудового розслідування як понятого або яка стала очевидцем таких дій, про обов'язок не розголошувати відомості щодо проведеної процесуальної дії. Такі ж положення КПК стосуються й перекладача (п.4 ч.3 ст.68 КПК) та спеціаліста (п.3 ч.5 ст.71 КПК).

Забезпечуючи нерозголошення відомостей досудового розслідування, кримінальний процесуальний закон гарантує захист під час кримінального провадження відомостей з приводу тих обставин щодо надання яких є пряма заборона у законі (таємниця сповіді, лікарська таємниця, професійна таємниця захисника, таємниця нарадчої кімнати тощо) або які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні особою, близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення, а також щодо службових осіб, які виконують негласні слідчі (розшукові) дії, та осіб, які конфіденційно співпрацюють із органами досудового розслідування (ч.8 ст.224 КПК). У зв'язку із цим варто погодитись із думками Р.В. Баранніка та П.Г. Назаренко, які зазначають що таємниця досудового розслідування належить до категорії професійних таємниць, оскільки вона впливає із змісту кримінально-процесуальної діяльності [1, с.18].

Досліджуючи окреслену нами проблему А.О. Ляш пропонує доповнити ст.222 КПК ч.3 про те, що розголошення відомостей про приватне життя учасника кримінального процесу без його письмової згоди не допускається. Також

не підлягають розголошенню виявлені під час проведення обшуку, огляду чи іншої слідчої (розшукової) дії обставини особистого життя осіб, які проживають або тимчасово перебувають у приміщенні або іншому місці, де проводять такі дії [9, с.10-11].

Вважаємо, що таке положення буде конкретизувати напрями реалізації засади невтручання у приватне життя, але його доцільно було б викласти у ст. 15 КПК, а не у ст.222, яка на наш погляд, має більш широкий (універсальний) характер і може у певних випадках стосуватися будь-яких відомостей, що отримані під час досудового розслідування. Крім того, відомості, які становлять таємницю досудового розслідування отримуються не лише припровадженні слідчих (розшукових) дій.

З огляду на процесуальну діяльність органів досудового розслідування у системі МВС України, правові гарантії нерозголошення відомостей досудового розслідування визначаються й у відомчих нормативно-правових актах. Зокрема, Наказом МВС України №686 від 9 серпня 2012 р. «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України» закріплено положення про те, що начальник слідчого відділу організовує висвітлення в засобах масової інформації стану розслідування окремих кримінальних правопорушень з урахуванням таємниці досудового розслідування, а слідчий зобов'язаний не розголошувати відомості, що становлять державну чи іншу охоронювану законом таємницю, інформацію про приватне (особисте і сімейне) життя особи та інші відомості, здобуті при розслідуванні кримінальних правопорушень [12]. У зв'язку із цим у літературі зустрічаються пропозиції щодо КПК доповнення статтями, які б визначали обов'язки слідчого, керівника органу досудового розслідування, слідчого судді, суду при реалізації своїх повноважень не розголошувати відомості, що становлять таємницю, яка охороняється законом, отримані під час кримінального провадження [10, с.156]. З таким твердженням можливо погодитись лише частково, оскільки його нормативне закріплення не узгоджується із положеннями ч.1 ст.222 КПК щодо процесуальної можливості слідчого, прокурора визначати обсяг та характер відомостей, які підлягають або не підлягають розголошенню. Доцільно звернути увагу і на деяку логічну суперечність викладу тез у ч.1 та ч.2 ст.222 КПК. Оскільки законом не надано відповіді на питання: які відомості досудового розслідування можна розголошувати і яка форма отримання відповідного дозволу на розголошення відомостей учасником кримінального провадження, який є їх фактичним власником?

Продовжуючи дослідження окреслених нами питань, зазначимо, що однією з гарантій забезпечення нерозголошення відомостей досудового розслідування є процесуальна форма попередження про обов'язок не розголошувати відомості досудового розслідування і процесуальний документ, який при цьому має бути складений або у якому такий факт має бути відображений. Адже дійсно, з метою подолання розбіжностей під час документування факту попередження про нерозголошення відомостей оперативно-розшукової діяльності і досудового розслідування, назву документа необхідно визначити в законі [9, с.10].

У науці кримінального процесуального права пропонувалось фіксувати попередження про обов'язок не розголошувати дані досудового розслідування або у протоколі слідчої дії, результати якої органи досудового розслідування забороняють розголошувати, або в окремому, спеціально для цього призначеному протоколі чи іншому документі (наприклад, підписці про нерозголошення даних досудового розслідування), оскільки письмова форма надасть можливість обґрунтовано вирішити питання про відповідальність винних у розголошенні даних досудового розслідування осіб [2, с.33-34, 9, с.10-11]. У літературі існує і твердження про те, що рішення слідчого або прокурора про необхідність забезпечити нерозголошення відомостей досудового розслідування має бути оформлене мотивованою постановою відповідно до вимог ч. 3, 5-7 ст. 110 КПК в якій вони обґрунтовують момент, мету та обсяг такого розголошення [9, с.10-11].

Окремі працівники слідчих підрозділів, з метою реалізації положення ч.2 ст.222 КПК, вважають необхідним фіксувати таке попередження у формі «Протоколу попередження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування», у якому фіксується факт ознайомлення відповідної особи зі змістом ст.222 КПК про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування, а з ст.387 Кримінального кодексу України про кримінальну відповідальність за розголошення даних досудового слідства або дізнання [11].

Правильність такої позиції, без внесення змін та доповнень до ст.222 КПК, на наш погляд, є сумнівною з наступних причин. По-перше, на відміну від КПК України 1960 р., чинний КПК у ст.3 «Визначення основних термінів кодексу» окремого визначення протоколу не передбачає, а у ч.1 ст.104 вказує на те, що у випадках, передбачених КПК, хід і результати проведення процесуальної дії фіксуються у протоколі. За такої умови протокол складається лише у випадках коли така форма фіксування кримінального провадження прямо передбачена у кримінальному процесуальному законі, наприклад ч.1 ст.228, ст.231, ч.8 ст.236, ч.4 ст.237 КПК та ін. Водночас у ст.224 КПК «Допит», законодавець не наголошує на процесуальній формі фіксування процесу допиту. При цьому загальноприйнятим є положення про те, що будь-яка слідча (розшукова) дія фіксується у протоколі її проведення про що є непряма згадка у ч.6 ст.223 КПК. У зв'язку із цим ми пропонуємо доповнити ст.223 КПК ч.9 наступного змісту: «Хід та результати слідчих (розшукових) дій фіксуються у протоколі, який складається за правилами визначеними ст.104 КПК», а також визначити у ч.2 ст.222 КПК, що формою фіксування попередження особи про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування є виключно окремий протокол, а у випадках, коли особа, у силу свого процесуального статусу попереджалась про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування при проведенні слідчої (розшукової) дії – протокол такої слідчої (розшукової) дії.

Висновки. Враховуючи викладене, гарантії нерозголошення відомостей досудового розслідування – це система правових положень кримінального процесуального законодавства, які у своїй сукупності та взаємодії забезпечу-

ють таємницю досудового розслідування та дозволяють реалізувати загальні завдання кримінального провадження. До таких гарантій варто відносити: нормативно-правові приписи кримінального та кримінального процесуального законодавства щодо заборони розголошувати без дозволу органів досудового розслідування та прокурора інформацію здобуту під час кримінального провадження; процесуальну діяльність суб'єктів кримінального провадження, яка має на меті забезпечити режим таємниці досудового розслідування; процесуальну форму документів, які складаються у зв'язку з попередженням учасників кримінального провадження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування під загрозою кримінальної відповідальності; предмет та обсяг інформації отриманої під час досудового розслідування щодо якої забезпечується режим нерозголошення; процесуальний статус суб'єктів кримінального процесу, зокрема, в частині їх процесуальних обов'язків не розголошувати відомості досудового розслідування; засади кримінального провадження, які визначають підґрунтя забезпечення таємниці досудового розслідування; строки дії заборони розголошувати відомості досудового розслідування; процесуальні можливості органів досудового розслідування та прокурора застосовувати заходи забезпечення кримінального провадження з метою забезпечити нерозголошення відомостей досудового розслідування.

З метою удосконалення положень чинного кримінального процесуального законодавства, вважаємо доцільним внести у ст.222 КПК наступні зміни та доповнення, зокрема: назву статті викласти у наступній редакції: «Таємниця відомостей досудового розслідування»; у ч.2 ст.222 КПК після слів «... без його дозволу» доповнити словами «про що складає протокол з врахуванням положень ст.104 цього Кодексу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бараннік Р.В., Назаренко П.Г. Особливості охорони інформації, що становить таємницю у кримінальному судочинстві / Р.В. Бараннік, П.Г. Назаренко// Адвокат. – № 4 (127), 2011. – С. 15–18.
2. Досудове розслідування кримінальних справ: [навч.-практ. посіб.] / Ю.М. Грошевий, В.В. Вапнярчук, О.В. Капліна, О.Г. Шило; за заг. ред. Ю.М. Грошевого. – Х. : ФІНН, 2009. – 328 с.
3. Ємельянов С.Л. Таємниця слідства та судочинства в Україні / С.Л. Ємельянов // Ученые записки Таврического Национального университета им. В.И. Вернадского; Серия «Юридические науки». – Т. 26 (65). – 2013. – № 2–1 (Ч. 2). – С. 310–316.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
5. Кримінальний процес: [підруч.] / За заг. ред. В.В. Коваленка, Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 544 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI від 13 квіт. 2012 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

7. Кримінально-процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 8 верес. 2011 р.: (Офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 264 с. – (Кодекси України).

8. Лісогор В.Г. Криміналістичне забезпечення збереження таємниці досудового слідства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / Лісогор В.Г. – К., 2003. – 20 с.

9. Ляш А.О. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування / А. О. Ляш // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2013. – № 1(7): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13laovdr.pdf>.

10. Остапенко О.Є. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування як гарантія охорони нотаріальної таємниці / О.Є. Остапенко // Митна справа. – № 1(91). – 2014. – Ч. 2; кн. 1. – С. 154–158.

11. Прокіл попередження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування: Макет кримінального провадження № 08210119, розпочате за ч. 1 ст. 296 КК України / [упоряд. старші слідчі в ОВС Безверхня Г.С., Гринюк В.В.]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: vk.com/doc48103590_168028956?hash=c4753b593fec7dfeb6&dl...

12. Типове положення про слідче управління (відділ) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті / Затверджено наказом МВС України № 686 від 09.08.2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12/conv>.

13. Удалова Л.Д. Таємниця слідства: деякі проблемні питання / Л.Д. Удалова // Криміналістика у протидії злочинності: матеріали конф. – К., 2009. – С. 76–78.

14. Якубова А.З. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування у кримінальному провадженні / А.З. Якубова // Вісник Луганського держ. ун-ту внутр. справ ім. Є.О. Дідоренка. – № 3. – 2013. – С. 199–209.

Осауленко О.А. Кримінальні процесуальні гарантії нерозголошення відомостей досудового розслідування

У статті розглянуто кримінальні процесуальні гарантії нерозголошення відомостей досудового розслідування з огляду на процесуальну форму діяльності органів досудового розслідування у сучасних умовах. Сформульовано напрями удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства з метою належного правового забезпечення недопустимості розголошення відомостей досудового розслідування з огляду на теорію та практику кримінальної процесуальної діяльності органів досудового розслідування.

Ключові слова: досудове розслідування; органи досудового розслідування; процесуальні дії; форми фіксування кримінального провадження; процесуальний статус учасників кримінального провадження; відомості досудового розслідування.

Осауленко О.А. Уголовные процессуальные гарантии неразглашения сведений досудебного расследования

В статье рассматриваются уголовные процессуальные гарантии обеспечения недопустимости разглашения сведений досудебного расследования, учитывая процессуальную форму деятельности органов досудебного расследования в современных условиях. Сформулировано направление усовершенствования действующего уголовно-процессуального законодательства с целью качественного правового обеспечения

недопустимости разглашения сведений досудебного расследования, учитывая теорию и практику уголовной процессуальной деятельности органов досудебного расследования.

Ключевые слова: досудебное расследование; органы досудебного расследования; процессуальные действия; формы фиксации уголовного судопроизводства; процессуальный статус участников уголовного судопроизводства; сведения досудебного расследования.

Osaulenko O.A. Criminal procedural guarantees of nondisclosure of data of pre-judicial investigation

In this article reviewed criminal procedure guarantees of ensuring inadmissibility of disclosure of data of pre-judicial investigation considering a procedural form of activity of bodies of pre-judicial investigation in modern conditions. It is formulated the directions of improvement of the existing criminal procedure legislation for the purpose of qualitative legal support of inadmissibility of disclosure of data of pre-judicial investigation proceeding considering the theory and practice of criminal procedure activity of bodies of pre-judicial investigation.

Keywords: pre-judicial investigation; bodies of pre-judicial investigation; procedural actions; forms of fixing of criminal legal proceedings; procedural status of participants of criminal legal proceedings; data of pre-judicial investigation.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2015.